

Vergaderjaar 2016–2017

34 730 IX

Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën (IXB) en de begrotingsstaat van Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2017 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikel 1

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet 2001 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2017 wijzigingen aan te brengen in de begrotingsstaten van het Ministerie van Financiën (IXB) en de Nationale Schuld (IXA).

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1. Leeswijzer

De voorliggende suppletoire begroting bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de begroting 2017 van het Ministerie van Financiën. In paragraaf 2.1 is een overzicht opgenomen van de belangrijkste mutaties (mutaties groter of gelijk aan € 10 mln. voor artikel 1 t/m 10). Ook worden de belangrijkste mutaties voor de financiering van de staatsschuld toegelicht. Paragraaf 2.2 bevat per beleidsartikel een tabel budgettaire gevolgen van beleid. Na de tabel budgettaire gevolgen van beleid wordt een toelichting op de cijfers uit de kolom «mutaties 1^e suppletoire begroting» gegeven. Hierbij worden tenminste de mutaties groter of gelijk aan € 2,5 mln. of 5% van de ontwerpbegrotingstand toegelicht. De mutaties kunnen zowel beleidsmatig als technisch (bijvoorbeeld overboekingen en ramingbijstellingen) van aard zijn. Conform de Rijksbegrotingsvoorschriften behoeven de technische mutaties niet te worden toegelicht. Mutaties in de apparaatsuitgaven worden, voor zover deze betrekking hebben op overheveling van formatieplaatsen binnen de begroting of op overheveling tussen Financiën en andere departementen, niet nader toegelicht. De toelichting op de mutatie van de belastingontvangsten is in de Voorjaarsnota opgenomen.

2. Het beleid

2.1.1. Overzicht belangrijkste suppletoire uitgaven- en ontvangstenmutaties

De belangrijkste mutaties (uitgaven en ontvangsten groter of gelijk aan € 10 mln.) worden in onderstaande tabellen weergegeven en onder de tabel toegelicht. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar de toelichting bij het betreffende artikel.

Tabel: overzicht belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties (x € 1.000)

	Art. nr.	Uitgaven 2017
Stand oorspronkelijke vastgestelde begroting 2017		6.568.021
Belangrijkste suppletoire mutaties:		
1) Mutaties belastingdienst	1	195.414
2) Deelname aan internationale instellingen	4	- 77.828
3) Schade-uitkering EKV	5	- 17.400
4) Onvoorzien	10	- 88.001
5) Loonbijstelling	10	57.524
6) Prijsbijstelling	10	13.511
Overige uitgaven (saldo)		24.776
Stand 1e suppletoire begroting 2017		6.676.017

Toelichting

1. De mutatie op de uitgaven bij de Belastingdienst betreft een saldopost van met name de volgende mutaties: Voor de uitvoering van de Investeringsagenda is vanuit de Aanvullende Post € 80,6 mln. voor de instroom van nieuwe medewerkers en innovatieve projecten overgeheveld naar het artikel van de Belastingdienst. Daarnaast is € 53,3 mln. voor de vertrekregeling overgeheveld vanuit artikel 10 (+ € 133,9 mln.). Tevens zijn er aanvullend middelen vrijgemaakt binnen de begroting van Financiën voor het aannemen van personeel in bedrijfskritische functies om daarmee de continuïteit van het primaire proces te borgen. Daarnaast is € 35 mln. beschikbaar gesteld voor

- het programma rationalisatie, dat bijdraagt aan het oplossen van de door de ARK als onvolkomenheid aangemerkte legacyproblematiek van verouderde en minder wendbare ICT-systemen.
2. De uitkeringen van SMP- en ANFA-winsten aan Griekenland wordt uiteindelijk pas definitief besloten aan het einde van het derde Griekse programma in 2018. Vandaar dat de bedragen die vooralsnog gepland stonden voor 2017 in de begroting worden doorgeschoven naar 2018. Daarnaast schuiven de kapitaalverhogingen voor IBRD en IFC een cohort op naar 2018 t/m 2022.
  3. Momenteel doen zich geen directe grote schadedreigingen voor. Om deze reden kan de raming naar beneden worden bijgesteld.
  4. Er zijn middelen die gereserveerd stonden voor Switch overgeheveld naar artikel 1 voor het bekostigen van de vertrekregeling en het programma rationalisatie van de Belastingdienst.
  5. Het departement Financiën heeft in 2017 loonbijstelling van € 57,5 mln. ontvangen.
  6. Het departement Financiën heeft in 2017 prijsbijstelling van € 13,5 mln. ontvangen.

Tabel: overzicht belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties (x € 1.000)

	Art. nr	Ontvangsten 2017
Stand oorspronkelijke vastgestelde begroting 2017		133.079.000
Belangrijkste suppletoire mutaties:		
1) Belastingontvangsten	1	4.602.829
1) Ontvangsten boetes en schikkingen	1	- 45.000
2) Kosten vervolging	1	- 20.000
3) Opbrengst verkoop vermogenstitels	3	966.760
4) Dividend en afdrachten staatsdeelnemingen	3	- 32.000
5) Winstafdracht DNB	3	- 28.000
6) Lening SRH	3	160.000
7) Premies EKV	5	11.200
Overige ontvangsten (saldo)		8.306
Stand 1° suppletoire begroting 2017		138.703.095

Toelichting

1. Het Hof heeft 7 juni 2016 geoordeeld dat er een wanverhouding bestaat tussen het niet tijdig betalen van de motorrijtuigenbelasting (MRB) en de opgelegde verzuimboete. Als gevolg van deze uitspraak zijn de boeteontvangsten op de begroting van de Belastingdienst (60 mln.) naar beneden bijgesteld. Voor een deel wordt deze tegenvaller gedekt met een structurele meevaller binnen het boetedossier (15 mln.). Per saldo wordt de raming met 45 mln. bijgesteld.
2. Op basis van de realisatie 2016 wordt de raming van de ontvangsten van de doorberekende tarieven Kostenwet met € 20 mln. verlaagd.
3. De verkoop van aandelen a.s.r. in januari en april 2017 heeft geleid tot een ontvangst van € 966,8 mln.
4. De dividenden van staatsdeelnemingen vallen in 2017 lager uit dan verwacht. Dit heeft met name te maken met het methodebesluit van de ACM inzake Gasunie, wat leidt tot minder dividendontvangsten.
5. Vanwege gedaalde marktrentes die leiden tot lagere rendementen valt de winstafdracht DNB in 2017 tegen.
6. Op 1 mei jl. is de Kamer per brief geïnformeerd over het uitkeren van overtollige liquiditeiten van SRH aan de Staat, waarvoor SRH een vordering ontvangt. Deze transactie leidt tot een betalingsverplichting en ontvangst van naar verwachting € 160 mln. in 2017 (Kamerstuk 33 532, nr. 71).

7. Reeds ontvangen premies EKV geven aanleiding tot een opwaartse bijstelling van de raming.

2.1.2 Overzicht belangrijkste mutaties schuldfinanciering en kasbeheer

In onderstaande tabel worden de belangrijkste mutaties in uitgaven voor schuldfinanciering en kasbeheer weergegeven. De mutaties in deze posten zijn ook opgenomen in de tabellen in paragraaf 2.4. In die tabellen worden eveneens de overige mutaties gepresenteerd. Hieronder vallen de aflossingen en uitgiften van de staatsschuld en mutaties in de schuldverhouding van de Staat met de deelnemers aan het schatkistbankieren.

Overzicht belangrijkste mutaties schuldfinanciering en kasbeheer (x € 1 mln.)

	2017
<u>Mutaties netto rentelasten (EMU-saldo relevant) (+ is uitgave / – is ontvangst)</u>	
Stand ontwerpbegroting 2017	6.377
1. Bijstelling financieringsbehoefte	45
2. Bijstelling rentetarief	25
3. Effect schulduitgifte	22
4. Bijstelling rente interne schuldverhoudingen	– 10
Stand 1e suppletoire begroting 2017 (alleen EMU-saldo relevante rentelasten en -baten)	6.459
<u>Overige mutaties (niet EMU-saldo relevant)</u>	
Stand ontwerpbegroting 2017	– 1.483
5. Bijstelling rentederivaten	– 295
Stand 1e suppletoire begroting 2017 (niet EMU-saldo relevante rentelasten en -baten)	– 1.778
Stand 1e Suppletoire begroting 2017 (rentelasten en -baten incl. kasstromen a.g.v. derivaten)	4.681

Toelichting

1. De financieringsbehoefte is sinds het opstellen van de begroting afgenomen vanwege de gunstigere raming van het EMU-saldo. Dit heeft met name een effect op de rentelasten van de vlottende schuld. Door de negatieve rente op de geldmarkt ontvangt de Staat rente op de kortlopende schuld. Een lagere kortlopende schuld betekent daarom lagere inkomsten. De netto-rentelasten stijgen hierdoor met € 45 mln.
2. De raming van het rentetarief is iets naar boven bijgesteld in de CEP-raming van het CPB. Dit heeft een stijging van de verwachte rentelasten met € 25 mln. tot gevolg.
3. Op het moment van schulduitgifte worden de rentelasten vastgelegd tegen het dan geldende rentetarief. Als gevolg hiervan is de raming van de rentelasten met € 22 mln. toegenomen.
4. De verwachte netto rentelasten op de interne schuldverhouding zijn met € 10 mln. afgenomen. Dit komt met name door hogere ontvangsten op de uitstaande leningen van de agentschappen.
5. Het voortijdig beëindigen van rentederivaten leidt tot een bijstelling van de rentebaten met € 295 mln. Dit is het saldo van de eenmalige ontvangsten voortijdige beëindiging (+ € 473 mln.) en de bijstelling van de rentebaten op de langlopende rentederivaten (– € 178 mln.). De beëindigde rentederivaten hebben per saldo een voor de Staat positieve marktwaarde, waardoor er sprake is van eenmalige ontvangst. Daar staat tegenover dat op een beëindigd rentederivaat meerjarig geen rente meer wordt ontvangen.

2.2 De beleidsartikelen (Financiën)

Dit hoofdstuk bevat de budgettaire tabellen van beleid per artikel van begroting IX. In principe worden de mutaties groter of gelijk aan € 2,5 mln. of 5% van de ontwerpbegrotingstand toegelicht. De leeswijzer geeft nader aan welke mutaties wel en niet toegelicht worden, derhalve wordt naar de leeswijzer verwezen.

Artikel 1 Belastingen

Budgettaire gevolgen van beleid Bedragen x € 1.000

	Ontwerpbe- groting (1)	Mutaties via NvW, ISB, motie en amende- menten (2)	Vastgestelde begroting (3)	Mutaties 1ste supple- toire begroting (4)	Stand 1ste suppletoire begroting (5=3+4)	Mutaties 2018	Mutaties 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021
Verplichtingen	2.924.355	0	2.924.355	108.835	3.033.190	84.491	14.968	- 19.433	- 15.977
Uitgaven (1) + (2)	2.924.355	0	2.924.355	195.414	3.119.769	108.377	31.913	- 7.190	- 10.819
(1) Programma- uitgaven	121.045	0	121.045	29.991	151.036	0	0	0	0
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>100%</i>								
Rente	115.090	0	115.090	0	115.090	0	0	0	0
Belasting- en invorderingsrente	115.090	0	115.090	0	115.090	0	0	0	0
Bekostiging	5.955	0	5.955	0	5.955	0	0	0	0
Proceskosten	3.561	0	3.561	600	4.161	600	600	600	600
Overige programma- uitgaven	2.394	0	2.394	- 600	1.794	- 600	- 600	- 600	- 600
Bijdrage Agent- schappen	0	0	0	29.991	29.991	0	0	0	0
Bijdrage aan Logius	0	0	0	29.991	29.991	0	0	0	0
(2) Apparaatsuitga- ven	2.803.310	0	2.803.310	165.423	2.968.733	108.377	31.913	- 7.190	- 10.819
Personele uitgaven	2.089.360	0	2.089.360	251.148	2.340.508	76.719	39.319	14.319	14.319
waarvan: Eigen personeel	1.957.604	0	1.957.604	168.205	2.125.809	74.319	39.319	14.319	14.319
waarvan: Inhuur externen	131.756	0	131.756	82.943	214.699	2.400	0	0	0
Materiële uitgaven	713.950	0	713.950	- 85.725	628.225	31.658	- 7.406	- 21.509	- 25.138
waarvan: ICT	227.761	0	227.761	- 30.199	197.562	39.600	0	0	0
waarvan: Bijdrage SSO's	174.518	0	174.518	6.509	181.027	0	0	0	0
waarvan: Overige	311.671	0	311.671	- 62.035	249.636	- 7.942	- 7.406	- 21.509	- 25.138
Ontvangsten (3) + (4)	128.560.352	- 50.000	128.510.352	4.539.178	133.049.530	- 63.379	- 63.365	- 63.550	- 63.549
(3) Programma- ontvangsten	128.539.772	- 50.000	128.489.772	4.537.829	133.027.601	- 65.000	- 65.000	- 65.000	- 65.000
Waarvan: Belastingontvang- sten	127.681.119	- 50.000	127.631.119	4.602.829	132.233.948	0	0	0	0
Rente	392.600	0	392.600	0	392.600	0	0	0	0
Belasting- en invorderingsrente	392.600	0	392.600	0	392.600	0	0	0	0
Boetes en schikkin- gen	248.777	0	248.777	- 45.000	203.777	- 45.000	- 45.000	- 45.000	- 45.000
Ontvangsten boetes en schikkingen	248.777	0	248.777	- 45.000	203.777	- 45.000	- 45.000	- 45.000	- 45.000

	Ontwerpbe- groting (1)	Mutaties via NvW, ISB, motie en amende- menten (2)	Vastgestelde begroting (3)	Mutaties 1ste supple- toire begroting (4)	Stand 1ste suppletoire begroting (5=3+4)	Mutaties 2018	Mutaties 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021
Bekostiging	217.276	0	217.276	- 20.000	197.276	- 20.000	- 20.000	- 20.000	- 20.000
Kosten vervolging	217.276	0	217.276	- 20.000	197.276	- 20.000	- 20.000	- 20.000	- 20.000
(4) Apparaatsont- vangsten	20.580	0	20.580	1.349	21.929	1.621	1.635	1.450	1.451

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven

Uitgaven (+ € 195,4 mln.)

De mutatie op de uitgaven betreft een saldopost van de volgende mutaties:

- Voor de uitvoering van de Investeringsagenda is vanuit de Aanvullende Post € 80,6 mln. voor de instroom van nieuwe medewerkers en innovatieve projecten overgeheveld naar het artikel van de Belastingdienst. Daarnaast is € 53,3 mln. inzake de vertrekregeling overgeheveld vanuit artikel 10 (+ € 133,9 mln.);
- Er zijn daarbovenop extra middelen vrijgemaakt binnen de begroting van Financiën voor het aannemen van personeel om daarmee de continuïteit van het primaire proces te borgen. Hiermee kunnen in 2017 490 FTE worden geworven voor bedrijfskritische functies, zie Kamerstukken II 2016-2017 31 066 nr. 33 1 (+ € 5 mln.);
- Extra middelen om (ICT)-systemen en processen robuuster te maken (+ € 35 mln.);
- Additionele middelen voor IV-uitgaven ten behoeve van de continuïteit van het primaire proces (+ € 10,9 mln.);
- Een budgetneutrale desaldering in verband met de lagere ontvangsten kosten vervolging. Zie ook de toelichting bij opbrengsten Kosten vervolging (- € 20 mln.);
- In 2016 was een onderuitputting op het apparaatbudget van de Belastingdienst aan de orde. Conform de gebruikelijke systematiek, is een deel hiervan aan de begroting van de Belastingdienst in 2017 toegekend (+ € 30 mln.);
- Interdepartementale overboekingen en overige mutaties (per saldo + € 0,8 mln.).

Daarnaast heeft een budgetneutrale herschikking van de budgetten op artikelonderdeelniveau plaatsgevonden. De budgetten op artikelonderdeelniveau worden periodiek herijkt om recht te doen aan de dynamiek in de uitvoering. Een van deze herijking is de presentatie van de uitgaven aan Logius. Bij Ontwerpwet 2017 stonden deze onder apparaatsuitgaven gepresenteerd als ICT uitgaven. Echter, om betere aansluiting te krijgen bij de rijksbegrotingsvoorschriften zijn deze uitgaven bij de 1^e suppletoire apart gepresenteerd als bijdrage agentschappen onder programma uitgaven.

Ontvangsten

Belastingontvangsten (+ € 4,6 mld.)

In de Voorjaarsnota 2017 worden de mutaties van de belastingontvangsten toegelicht. De aansluiting met de bedragen in de begrotingstoe-

lichting (artikel 1 Belastingen, tabel budgettaire gevolgen van beleid) ziet er als volgt uit:

	Stand vastgestelde 2017 (1)	Mutaties 1 ^e suppletoire (2)	Stand 1ste suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
Totaal belastingontvangsten	159.979.411	5.302.725	165.282.136
-/- Afdracht Gemeentefonds	27.193.169	609.714	27.802.883
-/- Afdracht Provinciefonds	2.199.585	85.639	2.285.224
-/- Afdracht BTW-Compensatiefonds	2.922.888	9.556	2.932.444
-/- Afdracht BES-fonds	32.650	8.884	41.534
Belastingontvangsten IX	127.631.119	4.602.829	132.233.948

Apparaatontvangsten (+ € 1,4 mln.)

De Belastingdienst verwacht de komende jaren hogere apparaatontvangsten in verband met de doorbelasting van de verrichte werkzaamheden voor derden.

Boetes en schikkingen (- € 45,0 mln.)

Het Hof heeft 7 juni 2016 geoordeeld dat er een wanverhouding bestaat tussen het niet tijdig betalen van de motorrijtuigenbelasting (MRB) en de opgelegde verzuimboete. Als gevolg van deze uitspraak zijn de boeteontvangsten op de begroting van de Belastingdienst (€ 60 mln.) naar beneden bijgesteld. Voor een deel wordt deze tegenvaller gedekt met een structurele meevaller binnen het boetedossier (€ 15 mln.). Per saldo wordt de raming met € 45 mln. bijgesteld.

Opbrengsten Kosten vervolging (- € 20,0 mln.)

Op basis van de realisatie 2016 wordt de raming van de ontvangsten van de doorberekende tarieven Kostenwet met € 20 mln. verlaagd.

Artikel 2 Financiële Markten

Budgettaire gevolgen van beleid Bedragen x € 1.000

	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, ISB, motie en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting (3)	Mutaties 1ste supple- toire begroting (4)	Stand 1ste supple- toire begroting (5=3+4)	Mutaties 2018	Mutaties 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021
Verplichtingen	21.334	0	21.334	142.784	164.118	- 4.161	- 4.161	- 4.161	- 4.161
<i>waarvan garantieverplichtin- gen</i>									
Garantie BES		0	0	135.000	135.000	0	0	0	0
Uitgaven	21.334	0	21.334	7.784	29.118	6.259	165	65	65
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	63%								
Subsidies	436	0	436	0	436	0	0	0	0
CDFD	436	0	436	0	436	0	0	0	0
Garanties	0	0	0	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Garantie Bes	0	0	0	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Bekostiging	12.772	0	12.772	478	13.250	265	165	65	65
Rechtspraak Financiële Markten	1.259	0	1.259	0	1.259	0	0	0	0

	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, ISB, motie en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting (3)	Mutaties 1ste supple- toire begroting (4)	Stand 1ste supple- toire begroting (5=3+4)	Mutaties 2018	Mutaties 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021
Muntcirculatie	11.263	0	11.263	0	11.263	0	0	0	0
Toezicht en handhaving MIF	250	0	250	0	250	- 130	- 130	- 130	- 130
PSD II	0	0	0	278	278	195	195	195	195
Overig	0	0	0	200	200	200	100	0	0
Opdrachten	5.182	0	5.182	5.783	10.965	- 1.156	0	0	0
Wijzer in geldzaken	272	0	272	1.184	1.456	0	0	0	0
CDFD	4.910	0	4.910	1.199	6.109	- 1.156	0	0	0
Overig	0	0	0	3.400	3.400	0	0	0	0
Bijdrage aan ZBO's en RWT's	2.544	0	2.544	893	3.437	7.150	0	0	0
Bijdrage BES-toezicht en FEC	2.544	0	2.544	893	3.437	7.150	0	0	0
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	400	0	400	- 370	30	0	0	0	0
Caribbean Financial Action									
Taskforce	20	0	20	10	30	0	0	0	0
IASB	380	0	380	- 380	0	0	0	0	0
Ontvangsten	13.927	0	13.927	432	14.359	0	0	0	0
Bekostiging	5.184	0	5.184	0	5.184	0	0	0	0
Ontvangsten muntwezen	5.184	0	5.184	0	5.184	0	0	0	0
Overig	8.743	0	8.743	432	9.175	0	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven

Garantie Bes (+ € 136 mln.)

Voor de BES wordt een depositogarantiestelsel (DGS) opgezet. Een amvb met die strekking zal naar verwachting voor de zomer van 2017 voor advies worden voorgelegd aan de Raad van State. Voornemen is dat dit een DGS is dat ex post wordt gevuld. Hiertoe wordt een garantieregeling vastgesteld. De jaarlijkse premie daarvoor bedraagt € 1 mln. Deze premie wordt in een begrotingsreserve gestort waaruit geput kan worden indien er getrokken wordt op de garantie.

PSD II (+ € 0,3 mln.)

In het wetsvoorstel ter implementatie van de PSD II richtlijn (betaaldiensten) wordt de ACM als toezichthouder aangewezen voor een drietal onderdelen, te weten 1) surcharging, 2) toegang tot betaalsystemen en 3) toegang tot een betaalrekening bij een kredietinstelling. Op grond van de bestaande wetgeving (van EZ) kunnen deze kosten niet worden doorberekend aan de sector. En dient FIN in dit geval deze toezichtkosten te betalen.

Bekostiging overig (+ € 0,2 mln.)

In 2016 is een IMVO-bankenconvenant gesloten. De Minister van Financiën heeft zich in dat kader gecommitteerd om een deel van de kosten op zich te nemen. Deze kosten bedragen maximaal € 500.000 (cumulatief) met een looptijd van 3 jaar.

Wijzer in Geldzaken (+ € 1,2 mln.)

De activiteiten van Wijzer in Geldzaken worden mede gefinancierd met behulp van bijdragen die zijn verkregen van de sector. De sector heeft onlangs bevestigd dit jaar voor € 1,1 mln. zal bijdragen. Dientengevolge zullen de uitgaven met een overeenkomstig bedrag toenemen. Daarnaast zijn er in 2016 voor € 0,1 mln. aan programmaverplichtingen aangegaan die in 2017 worden betaald.

CDFD (+ € 1,2 mln.)

Met ingang van 1 april 2017 heeft de Minister het legestartief per afgenomen Wft-examen verhoogd van € 46 naar € 67 voor de periode tot 1 april 2019. Dit kostendekkende tarief is gebaseerd op recente prognoses inzake het aantal af te nemen examens in de periode tot 1 april 2019 en de daarmee samenhangende uitvoeringskosten. Het budget is in overeenstemming gebracht met de aangepaste leges en de examenprognoses.

Overige opdrachten (+ € 3,4 mln.)

Deze mutatie betreft de compensatie voor depositohouders van de DSB-bank (incl. uitvoeringskosten). Doordat de door de oude DGS-richtlijn voorgeschreven betalingstermijn onjuist is omgezet in nationale wetgeving, is besloten dat Financiën deze kosten voor haar rekening neemt. Deze directe kosten worden geraamd op € 1,3 mln. De uitvoeringskosten van deze regeling worden geraamd op € 2,1 mln.

Bijdrage aan ZBO's en RWT's (+ € 0,9 mln.)

Deze mutatie is opgebouwd uit drie onderdelen. Ten eerste de kosten (€ 0,4 mln.) voor het opstarten en onderhouden van het UBO-register, een register met informatie over uiteindelijke belanghebbenden (UBO's) van BV's, NV's en andere juridische entiteiten zoals stichtingen, verenigingen en maatschappen. Ten tweede voert het FEC op verzoek van de betrokken ministers, in 2017 en 2018 een (pilot)project uit naar ongewenste buitenlandse financiering van non-profitorganisaties. De uitvoering van het (pilot)project vergt de extra inzet van specifieke analisten. Die kunnen deels door de FEC-partners worden geleverd en zullen deels extern door het FEC moeten worden geworven. In eerste instantie gaat het alleen om de financiering gedurende de pilot (2017-2018, € 0,2 mln.) Ten slotte zijn de gerealiseerde kosten van het toezicht van DNB op de BES-eilanden toegenomen het gevolg van de inhaalslag die heeft plaatsgevonden met de toetsing van beleidsbepalers op de BES. Verder vroeg het toezicht op bijkantoren van op Curaçao of Sint Maarten gevestigde instellingen in 2016 verhoogde aandacht (€ 0,3 mln.)

IASB (- € 0,4 mln.)

De betaling van het IASB voor 2017 heeft in 2016 plaatsgevonden. Dit leidt tot een eenmalige meevaller op het IASB in 2017.

Artikel 3 Financieringsactiviteiten publiek-private sector

Budgettaire gevolgen van beleid Bedragen x € 1.000

	Ontwerp- begroting (1)	Mutaties via NvW, ISB, motie en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting (3)	Mutaties 1ste supple- toire begroting (4)	Stand 1ste supple- toire begroting (5=3+4)	Mutaties 2018	Mutaties 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021
Verplichtingen	169.528	0	169.528	7.972	177.500	- 352.596	- 282.596	- 2.596	- 2.596
<i>waarvan betalingsverplichtingen</i>									
Lening SRH	0	0	0	160.000	160.000	0	0	0	0
Kapitaaluitbreiding TenneT	150.000	0	150.000	- 150.000	0	- 350.000	- 280.000	0	0
Uitgaven	169.528	0	169.528	- 2.028	167.500	- 2.596	- 2.596	- 2.596	- 2.596
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>99%</i>								
Bijdrage aan RWT	10.096	0	10.096	- 2.596	7.500	- 2.596	- 2.596	- 2.596	- 2.596
NLFI	10.096	0	10.096	- 2.596	7.500	- 2.596	- 2.596	- 2.596	- 2.596
Garantie	4.900	0	4.900	0	4.900	0	0	0	0
Dotatie begrotingsreserve									
TenneT	4.800	0	4.800	0	4.800	0	0	0	0
Regeling BF	100	0	100	0	100	0	0	0	0
Opdrachten	4.532	0	4.532	568	5.100	0	0	0	0
Uitvoeringskosten									
staatsdeelnemingen	4.532	0	4.532	568	5.100	0	0	0	0
Vermogensverschaffing	150.000	0	150.000	0	150.000	0	0	0	0
Kapitaalinjectie TenneT	150.000	0	150.000	0	150.000	0	0	0	0
Ontvangsten	1.316.590	0	1.316.590	1.064.099	2.380.689	- 84.500	- 22.500	- 2.500	- 278.500
Vermogensonttrekking	1.301.625	0	1.301.625	906.760	2.208.385	- 82.000	- 20.000	0	- 276.000
Opbrengst verkoop									
vermogenstitels	0	0	0	966.760	966.760	0	0	0	0
Dividend en afdrachten									
staatsdeelnemingen	1.232.625	0	1.232.625	- 32.000	1.200.625	- 21.000	- 4.000	0	- 28.000
Winstafdracht DNB	69.000	0	69.000	- 28.000	41.000	- 61.000	- 16.000	0	- 248.000
<i>waarvan SMP-Griekenland</i>	<i>54.000</i>	<i>0</i>	<i>54.000</i>	<i>0</i>	<i>54.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>waarvan investeringsportefeuille DNB</i>	<i>36.000</i>	<i>0</i>	<i>36.000</i>	<i>0</i>	<i>36.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Bijdrage aan RWT	9.250	0	9.250	- 1.793	7.457	- 2.500	- 2.500	- 2.500	- 2.500
NLFI	9.250	0	9.250	- 1.793	7.457	- 2.500	- 2.500	- 2.500	- 2.500
Garanties	5.715	0	5.715	- 868	4.847	0	0	0	0
Premie-ontvangsten									
garantie TenneT	4.800	0	4.800	0	4.800	0	0	0	0
	915	0	915	- 868	47	0	0	0	0
Lening	0	0	0	160.000	160.000	0	0	0	0
Lening SRH	0	0	0	160.000	160.000	0	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen

Lening SRH (+ € 160 mln.)

Op 1 mei jl. is de Kamer per brief geïnformeerd over het uitkeren van overtollige liquiditeiten van SRH aan de Staat, waarvoor SRH een vordering ontvangt. Dit wordt gedaan opdat SRH niet, op last van de accountant, dient te beschikken over een actief beleggingsbeleid. Deze transactie leidt tot een betalingsverplichting van de staat aan SRH en ontvangst voor de staat van naar verwachting € 160 mln. in 2017.

Kapitaaluitbreiding TenneT (– € 150 mln.)

Eind 2016 is de kapitaaluitbreiding TenneT in een contract geformaliseerd. Hiermee is de betalingsverplichting, die eerder begroot was voor 2017 t/m 2019, verschoven naar 2016.

Dit is ook zo in het jaarverslag over 2016 verwerkt. Er verandert niets aan de uitgaven, die nog altijd in 2017 t/m 2019 gepland staan.

Uitgaven

NLFI (– € 2,6 mln.)

De begroting van NLFI wordt meerjarig met € 2,6 mln. naar beneden bijgesteld, omdat NLFI structureel minder geld kwijt is aan de uitvoering van haar aandeelhouderschap i.v.m. de afbouw van het staatsbelang in de financiële deelnemingen.

Uitvoeringskosten staatsdeelnemingen (+ € 0,6 mln.)

Vanwege kosten die gemaakt worden omtrent onderzoek naar o.a. de onteigening van SNS Reaal wordt er in 2017 € 0,6 mln. meer aan uitvoeringskosten verwacht.

Ontvangsten

Opbrengst verkoop vermogenstitels (+ € 966,8 mln.)

De verkoop van aandelen a.s.r. in januari en april 2017 heeft geleid tot een ontvangst van € 966,8 mln.

Dividend en afdrachten staatsdeelnemingen (– € 32 mln.)

De dividenden van staatsdeelnemingen vallen in 2017 lager uit dan verwacht. Dit heeft met name te maken met het methodebesluit van de ACM inzake Gasunie, wat leidt tot minder dividendontvangsten.

Winstafdracht DNB (– € 28 mln.)

Vanwege gedaalde marktrentes die leiden tot lagere rendementen valt de winstafdracht DNB in 2017 tegen.

NLFI (– € 1,8 mln.)

De begroting van NLFI wordt meerjarig met € 2,5 mln. naar beneden bijgesteld. Incidenteel is er 2017 daarnaast een meevaller van € 0,7 mln. als gevolg van een verrekening over 2016.

Garantie overig (– € 0,9 mln.)

De garantie aan de NS inzake de Eurofima-leningen is in 2017 naar beneden bijgesteld, aangezien de gegarandeerde leningen grotendeels zijn afbetaald. Dit leidt ook tot een lagere garantiepremie.

Lening SRH (+ € 160 mln.)

Op 1 mei jl. is de Kamer per brief geïnformeerd over het uitkeren van overtollige liquiditeiten van SRH aan de Staat, waarvoor SRH een vordering ontvangt. Dit wordt gedaan opdat SRH niet, op last van de accountant, dient te beschikken over een actief beleggingsbeleid. Deze

transactie leidt tot een betalingsverplichting van de staat aan SRH en ontvangst voor de staat van naar verwachting € 160 mln. in 2017.

Artikel 4 Internationale financiële betrekkingen

Budgettaire gevolgen van beleid Bedragen x € 1.000

	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, ISB, motie en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting (3)	Mutaties 1ste supple- toire begroting (4)	Stand 1ste supple- toire begroting (5=3+4)	Mutaties 2018	Mutaties 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021
Verplichtingen	983.089	0	983.089	13.522.172	14.505.261	- 364.728	- 294.728	- 14.728	- 14.728
<i>Waarvan garantieverplichtingen:</i>									
Garantie kredieten									
EU-betalingsbalanssteun	- 10.000	0	- 10.000	0	- 10.000	0	0	0	0
Garantie EFSM	- 12.000	0	- 12.000	0	- 12.000	0	0	0	0
Garanties aan DNB inzake IMF	0	0	0	13.600.000	13.600.000	0	0	0	0
Uitgaven	121.757	0	121.757	- 77.828	43.929	416.286	344.545	276.558	218.238
<i>Waarvan juridisch verplicht</i>	99%								
Deelname aan internationale instellingen	120.080	0	120.080	- 77.828	42.252	67.817	5.075	- 260	- 440
Multilaterale ontwikkelingsbanken en fondsen	19.556	0	19.556	- 15.831	3.725	0	0	0	0
Deelname AIB	37.944	0	37.944	583	38.527	5.557	5.045	0	0
Uitkering aan Griekenland	62.580	0	62.580	- 62.580	0	62.260	30	- 260	- 440
Opdrachten	1.677	0	1.677	0	1.677	0	0	0	0
Technische assistentie kiesgroepplanden	1.677	0	1.677	0	1.677	0	0	0	0
Ontvangsten	3.799	0	3.799	0	3.799	0	0	0	0
Deelname aan internationale organisaties	655	0	655	0	655	0	0	0	0
Ontvangsten IFI's	655	0	655	0	655	0	0	0	0
Lening	3.144	0	3.144	0	3.144	0	0	0	0
Renteontvangsten lening Griekenland	3.144	0	3.144	0	3.144	0	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen

Garantie aan DNB inzake IMF (+ € 13,6 mld.)

In 2017 zal cf. het middels aangekondigde voornemen een nieuwe bilaterale lening met het IMF worden afgesloten voor hetzelfde bedrag als de voorgaande lening uit 2012 die reeds verlopen is (€ 13,6 mld.). De Nederlandse bilaterale lening wordt verstrekt door DNB. De Nederlandse Staat staat voor het volledige bedrag garant (Kamerstuk 21501 07, nr. 1398). Zie bijlage voor het ingevulde toetsingskader¹.

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

Uitgaven

Multilaterale ontwikkelingsbanken en fondsen (– € 15,8 mln.)

Omdat de eventuele kapitaalverhogingen voor IBRD en IFC pas vanaf 2018 plaats zullen vinden zijn de stelposten in 2017 t/m 2021 verschoven naar 2018 t/m 2022.

Deelname AIIB (+ € 0,6 mln.)

De toegezegde Nederlandse kapitaalstorting bij de AIIB is USD 206,3 mln. en is voor de begroting afhankelijk van de wisselkoers van de Euro. Deze kapitaalstorting wordt tussen 2015 en 2019 in 5 gelijke tranches van elk USD 41,26 mln. betaald. In 2017 zal de derde tranche worden betaald van € 38,5 mln. Door wisselkoerseffecten vallen deze kosten hoger uit dan eerder geraamd.

Uitkering aan Griekenland (– € 62,6 mln.)

Onderdeel van het tweede leningenprogramma voor Griekenland was dat de inkomsten van nationale centrale banken uit Griekse staatsobligaties (Securities Markets Programme, afgekort SMP en de Agreement on Net Financial Assets, afgekort ANFA), die niet zijn meegenomen in de obligatieomruil van februari 2012, kunnen worden doorgegeven aan Griekenland. Door het aflopen van het tweede leningenprogramma zijn deze betalingen opgeschort. De uitkering van SMP- en ANFA-winsten die in de ontwerpbegroting gepland stonden voor 2017 zullen eventueel pas in 2018 plaatsvinden. Een mogelijk besluit hiertoe wordt aan het einde van het Griekse leningenprogramma in 2018 genomen.

Artikel 5 Exportkredietverzekering en investeringsgaranties

Budgettaire gevolgen van beleid Bedragen x € 1.000

	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, ISB, motie en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting (3)	Mutaties 1ste supple- toire begroting (4)	Stand 1ste supple- toire begroting (5=3+4)	Mutaties 2018	Mutaties 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021
Verplichtingen	10.616.525	0	10.616.525	0	10.616.525	0	0	0	0
waarvan garantieverplichtin- gen:									
Reguliere EKV	10.000.000	0	10.000.000	0	10.000.000	0	0	0	0
Investeringsverzekeringen	453.780	0	453.780	0	453.780	0	0	0	0
MIGA	150.000	0	150.000	0	150.000	0	0	0	0
Uitgaven	88.145	0	88.145	- 17.400	70.745	- 12.700	- 4.800	- 4.800	- 4.800
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>100%</i>								
Garanties	75.400	0	75.400	- 17.400	58.000	- 12.700	- 4.800	- 4.800	- 4.800
Schade-uitkering EKV	74.900	0	74.900	- 17.400	57.500	- 12.700	- 4.800	- 4.800	- 4.800
Schade-uitkering investe- ringsverzekeringen	500	0	500	0	500	0	0	0	0
Opdrachten	12.687	0	12.687	0	12.687	0	0	0	0
Kostenvergoeding Atradius DSB	12.687	0	12.687	0	12.687	0	0	0	0
Overige	58	0	58	0	58	0	0	0	0
Overige uitgaven	58	0	58	0	58	0	0	0	0
Ontvangsten	257.092	0	257.092	11.200	268.292	11.200	0	0	0
Premies EKV	88.800	0	88.800	11.200	100.000	11.200	0	0	0

	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, ISB, motie en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting (3)	Mutaties 1ste supple- toire begroting (4)	Stand 1ste supple- toire begroting (5=3+4)	Mutaties 2018	Mutaties 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021
Premies investeringsverzeke- ringen	1.250	0	1.250	0	1.250	0	0	0	0
Schaderestituties EKV	154.542	0	154.542	0	154.542	0	0	0	0
Onttrekking begrotingsre- serve Seno-Gom	12.500	0	12.500	0	12.500	0	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven

Schade-uitkering EKV (- € 17,4 mln.)

Momenteel doen zich geen directe grote schadedreigingen voor. Om deze reden kan de raming naar beneden worden bijgesteld.

Ontvangsten

Premies EKV (+ € 11,2 mln.)

Reeds ontvangen premies geven aanleiding tot een opwaartse bijstelling van de raming.

Artikel 6 BTW-compensatiefonds

Budgettaire gevolgen van beleid Bedragen x € 1.000

	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, ISB, motie en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting (3)	Mutaties 1ste supple- toire begroting (4)	Stand 1ste supple- toire begroting (5=3+4)	Mutaties 2018	Mutaties 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021
Verplichtingen	2.922.888	0	2.922.888	9.556	2.932.444	52	0	0	0
Uitgaven	2.922.888	0	2.922.888	9.556	2.932.444	52	0	0	0
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>100%</i>								
Bijdrage aan medeoverheden	2.922.888	0	2.922.888	9.556	2.932.444	52	0	0	0
w.v. bijdragen aan gemeenten en kaderwetgebieden	2.540.453	0	2.540.453	5.233	2.545.686	0	0	0	0
w.v. bijdragen aan provincies	382.435	0	382.435	4.323	386.758	52	0	0	0
Ontvangsten	2.922.888	0	2.922.888	9.556	2.932.444	52	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen, uitgaven en ontvangsten

Het BCF is bijgesteld als gevolg van enkele overhevelingen van ministeries naar het Gemeente- en Provinciefonds. Omdat gemeenten en provincies voor deze uitkeringen recht hebben op btw- compensatie, wordt een deel van de uitkering overgeheveld naar het BCF.

Artikel 7 Beheer materiële activa

Budgettaire gevolgen van beleid Bedragen x € 1.000

	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, ISB, motie en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting (3)	Mutaties 1ste supple- toire begroting (4)	Stand 1ste supple- toire begroting (5=3+4)	Mutaties 2018	Mutaties 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021
Verplichtingen	308	0	308	- 308	0	- 308	- 308	- 308	- 308
Uitgaven	308	0	308	- 308	0	- 308	- 308	- 308	- 308
<i>waarvan juridisch verplicht</i>	<i>0%</i>								
Opdrachten	308	0	308	- 308	0	- 308	- 308	- 308	- 308
Beheerskosten DRZ	308	0	308	- 308	0	- 308	- 308	- 308	- 308
Ontvangsten	1.800	0	1.800	- 1.800	0	- 1.800	- 1.800	- 1.800	- 1.800
Programma-ontvangsten	1.800	0	1.800	- 1.800	0	- 1.800	- 1.800	- 1.800	- 1.800
Vervreemding DRZ	1.800	0	1.800	- 1.800	0	- 1.800	- 1.800	- 1.800	- 1.800

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven

Beheerskosten DRZ (- € 0,3 mln.)

Op grond van art. 16 van het Besluit Inbeslaggenomen Voorwerpen, dienen de ontvangsten en uitgaven van op grond van art. 94 en 94a Sv in beslag genomen voorwerpen op de begroting van Veiligheid & Justitie verantwoord te worden. Deze overheveling van begrotingshoofdstuk IX (Financiën en Nationale Schuld) naar begrotingshoofdstuk VI (Veiligheid & Justitie) voorziet hierin.

Ontvangsten

Vervreemding DRZ (- € 1,8 mln.)

Op grond van art. 16 van het Besluit Inbeslaggenomen Voorwerpen, dienen de ontvangsten en uitgaven van op grond van art. 94 en 94a Sv in beslag genomen voorwerpen op de begroting van Veiligheid & Justitie verantwoord te worden. Deze overheveling van begrotingshoofdstuk IX (Financiën en Nationale Schuld) naar begrotingshoofdstuk VI (Veiligheid & Justitie) voorziet hierin.

2.3 De niet-beleidsartikelen

Artikel 8 Centraal Apparaat

Budgettaire gevolgen van beleid Bedragen x € 1.000

	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, ISB, motie en amende- menten (2)	Vastge- stelde begroting (3)	Mutaties 1ste supple- toire begroting (4)	Stand 1ste supple- toire begroting (5=3+4)	Mutaties 2018	Mutaties 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021
Verplichtingen	229.148	0	229.148	9.772	238.920	9.772	4.752	4.041	3.927
Uitgaven	229.148	0	229.148	9.772	238.920	4.752	4.041	3.927	3.927
Personeel Kerndepartement	156.910	0	156.910	1.556	158.466	3.720	3.354	3.240	3.240
Eigen personeel	148.076	0	148.076	1.574	149.650	3.606	3.240	3.240	3.240
Inhuur externen	8.080	0	8.080	- 18	8.062	114	114	0	0
Overig personeel	754	0	754	0	754	0	0	0	0
Materieel Kerndepartement	72.238	0	72.238	8.216	80.454	1.032	687	687	687
waarvan ICT	6.518	0	6.518	5.820	12.338	2.690	2.440	2.440	2.440
waarvan bijdrage aan SSO's	36.479	0	36.479	1.308	37.787	1.018	1.018	1.018	1.018
waarvan overig materieel	29.241	0	29.241	1.088	30.329	- 2.676	- 2.771	- 2.771	- 2.771
Ontvangsten	52.552	0	52.552	1.430	53.982	1.000	1.000	886	886

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven

Personeel kerndepartement (+ € 1,6 mln.)

De verhoging van het personeelsbudget wordt voornamelijk verklaard door extra uitgaven voor de invulling van arbeidsplaatsen uit de Participatiewet en een desaldering voor IF'ers.

Materieel kerndepartement (+ € 8,2 mln.)

De verhoging van het budget wordt voornamelijk verklaard door een verhoging van het ICT budget (€ 5,8 mln). Dat komt door het doorschuiven naar 2017 van investeringen in het Beslagportaal van Domeinen Roerende Zaken en in een systeem van het Agentschap. Daarnaast zullen investeringen in een nieuwe infrastructuur plaatsvinden en heeft de nieuwe kostprijsberekening van het SSO-ICT nadelig uitgedrukt voor Financiën.

Ontvangsten

Apparaatontvangsten (+ € 1,4 mln.)

De verhoging wordt voornamelijk verklaard door desalderingen voor IF'ers en het omslagstelsel zodat budget en realisatie naar verwachting meer in overeenstemming zijn met elkaar.

Artikel 10 Nominaal en onvoorzien

Budgettaire gevolgen van beleid Bedragen x € 1.000

	Ontwerp begroting (1)	Mutaties via NvW, ISB, motie en amende- menten (2)	Vastgestel de begroting (3)	Mutaties 1ste supple- toire begroting (4)	Stand 1ste supple- toire begroting (5=3+4)	Mutaties 2018	Mutaties 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021
Verplichtingen	90.558	0	90.558	37.743	128.301	12.628	- 13.689	- 19.836	943
Uitgaven	90.558	0	90.558	- 16.966	73.592	71.942	67.166	108.921	985
Onvoorzien	90.558	0	90.558	- 88.001	2.557	3.276	- 419	42.381	- 65.119
Loonbijstelling	0	0	0	57.524	57.524	55.739	54.768	53.786	53.432
Prijsbijstelling	0	0	0	13.511	13.511	12.927	12.817	12.754	12.672
Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven

Onvoorzien (- € 88,0 mln.)

Er zijn middelen die gereserveerd stonden voor Switch overgeheveld naar artikel 1 voor het bekostigen van de vertrekregeling van de Belastingdienst. Daarnaast zijn er middelen overgeheveld naar de Belastingdienst voor het programma rationalisatie.

Loon- en prijsbijstelling (+ € 71,0 mln.)

Het departement Financiën heeft loonbijstelling van € 57,5 mln. en prijsbijstelling van € 13,5 mln. ontvangen.

Ontvangsten

Er hebben geen mutaties plaatsgevonden.

2.4 De beleidsartikelen (Nationale Schuld)

Artikel 11 – Financiering Staatsschuld

Budgettaire gevolgen van beleid Bedragen x € 1.000

	Stand ontwerp- begroting (1)	mutaties begroting (2)	Stand vastge- stelde begroting (3)	mutaties 1ste supple- toire begroting (4)	Stand 1ste supple- toire begroting (5=3+4)	Mutaties 2018	Mutaties 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021
Uitgaven	46.911	0	46.911	7.951	54.862	- 2.446	330	425	66
<i>waarvan juridisch verplicht</i>									
Rente	6.901	0	6.901	27	6.928	182	329	424	65
Rentelasten vaste schuld	6.873	0	6.873	27	6.900	182	329	413	- 55
Rentelasten vlottende schuld	28	0	28	0	28	0	0	11	120
Uitgaven voortijdige beëindiging	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Leningen	39.991	0	39.991	7.926	47.917	- 2.628	1	1	1
Aflossing vaste schuld	39.991	0	39.991	444	40.435	- 2.628	1	1	1
Mutatie vlottende schuld	0	0	0	7.482	7.482	0	0	0	0
Opdrachten	19	0	19	- 2	17	0	0	0	0
Overige kosten	19	0	19	- 2	17	0	0	0	0

	Stand ontwerp- begroting (1)	mutaties begroting (2)	Stand vastge- stelde begroting (3)	mutaties 1ste supple- toire begroting (4)	Stand 1ste supple- toire begroting (5=3+4)	Mutaties 2018	Mutaties 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021
Ontvangsten	42.585	0	42.585	- 190	42.395	- 6.618	- 3.438	- 3.729	- 4.265
Rente	1.871	0	1.871	230	2.101	- 320	- 322	- 364	- 223
Rentebaten vaste schuld	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rentebaten vlottende schuld	388	0	388	- 65	323	- 169	- 171	- 212	- 119
Rentebaten derivaten lang	1.483	0	1.483	- 178	1.305	- 151	- 151	- 152	- 104
Ontvangsten voortijdige beëindiging	0	0	0	473	473	0	0	0	0
Leningen	40.714	0	40.714	- 420	40.294	- 6.298	- 3.116	- 3.365	- 4.042
Uitgifte vaste schuld	40.714	0	40.714	- 420	40.294	- 6.298	- 3.116	- 3.365	- 4.042
Mutatie vlottende schuld	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting

Algemeen

De totale uitgaven en ontvangsten zijn opgebouwd uit drie onderdelen. Ten eerste worden de rentelasten en rentebaten verantwoord. Hierbinnen wordt onderscheid gemaakt tussen de rentelasten vaste schuld (schuld met een oorspronkelijke looptijd van langer dan een jaar) en de rentelasten vlottende schuld (looptijd korter dan een jaar). Ten tweede zijn de aflossing en de uitgifte van vaste schuld en de mutatie vlottende schuld in de tabel opgenomen. De derde en verreweg de kleinste post betreft de overige kosten. Deze kosten bestaan met name uit betalingsverkeer vanwege het schatkistbankieren en veilingkosten.

Toelichting op de raming van de programma-uitgaven en -ontvangsten

Uitgaven

Rentelasten vaste schuld (+ € 27 mln.)

De rentelasten vaste schuld komen in 2017 naar verwachting € 27 mln. hoger uit als gevolg van de licht gestegen raming van het rentetarief in de CEP-raming van het CPB waarmee de ramingen worden opgesteld.

Aflossing vaste schuld (+ € 444 mln.)

De toename van de aflossing vaste schuld is het gevolg van de vervroegde aflossing van leningen die anders in 2018 afgelost zouden worden. Het vervroegd inkopen is een manier om de aflossingen beter over de tijd te spreiden, wat gunstig is voor het financieringsbeleid en het cash management.

Mutatie vlottende schuld (+ € 7,5 mld.)

De mutatie vlottende schuld is met name het gevolg van het bijstellen van het kassaldo. Bij de begroting is uitgegaan van een kastekort van € 0,7 mld. Ten tijde van de 1^e suppletoire begroting is het kassaldo dusdanig verbeterd (€ 7,6 mld.) dat minder geleend hoeft te worden op de geldmarkt. Daarnaast is meer geld geleend voor het vervroegd aflossen van leningen.

Ontvangsten

Rentebaten vlottende schuld (+ € 65 mln.)

De daling van de rentebaten vlottende schuld is met name het gevolg van een lagere leenbehoefte op de geldmarkt. Door de negatieve rente zorgt minder lenen voor minder rentebaten.

Rentebaten derivaten lang (– € 178 mln.)

Als gevolg van het voortijdig beëindigen van derivaten is de omvang van de derivatenportefeuille verder afgenomen. Per saldo wordt in 2017 rente ontvangen op deze portefeuille. De verwachte rentebaten zijn door de afgenomen omvang van de portefeuille afgenomen.

Voortijdige beëindiging derivaten (+ € 473 mln.)

De beëindigde rentederivaten hebben per saldo een voor de staat positieve marktwaarde, waardoor er sprake is van eenmalige ontvangst van 473 mln. Daar staat tegenover dat op een beëindigd rentederivaat meerjarig geen rente meer wordt ontvangen.

Uitgifte vaste schuld (– € 420 mln.)

In 2016 is tussen het moment van begroten en het einde van het jaar € 420 mln. aan schuld vervroegd ingekocht voor cash management. Hierdoor hoeft in 2017 minder geleend te worden.

Artikel 12 – Kasbeheer

Budgettaire gevolgen van beleid Bedragen x € 1.000

	Stand ontwerp- begroting (1)	mutaties begroting (2)	Stand vastge- stelde begroting (3)	mutaties 1ste supple- toire begroting (4)	Stand 1ste supple- toire begroting (5=3+4)	Mutaties 2018	Mutaties 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021
Uitgaven	1.533	0	1.533	0	1.533	0	0	96	245
<i>waarvan juridisch verplicht</i>									
Rente	33	0	33	0	33	0	0	96	245
Rentelasten	33		33	0	33	0	0	96	245
Uitgaven bij voortijdige beëindiging (hoofdsom)	0				0	0	0	0	0
Leningen	1.500	0	1.500	0	1.500	0	0	0	0
Verstreckte leningen	1.500		1.500	0	1.500	0	0	0	0
Mutaties in rekening-courant en deposito's	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Agentschappen	0		0	0	0	0	0	0	0
RWT's en derden	0		0	0	0	0	0	0	0
Sociale fondsen	0		0	0	0	0	0	0	0
Decentrale Overheden	0		0	0	0	0	0	0	0
Ontvangsten	6.542	0	6.542	– 303	6.239	2.508	2.344	243	886
Rente	168	0	168	10	179	– 4	– 31	– 22	16
Rentebaten	168		168	10	179	– 4	– 31	– 22	16
Ontvangsten bij voortijdige beëindiging	0		0	0	0	0	0	0	0
Leningen	1.363	0	1.363	10	1.373	148	– 44	– 46	– 62
Ontvangen aflossingen	1.363		1.363	10	1.373	148	– 44	– 46	– 62

	Stand ontwerp- begroting (1)	mutaties begroting (2)	Stand vastge- stelde begroting (3)	mutaties 1ste supple- toire begroting (4)	Stand 1ste supple- toire begroting (5=3+4)	Mutaties 2018	Mutaties 2019	Mutaties 2020	Mutaties 2021
Mutaties in rekening-courant en deposito's	5.011	0	5.011	- 323	4.688	2.364	2.419	311	932
Agentschappen	0		0	0	0	0	0	0	0
RWT's en derden	0		0	0	0	0	0	0	0
Sociale fondsen	3.911		3.911	- 323	3.588	2.364	2.419	311	932
Decentrale Overheden	1.100		1.100	0	1.100	0	0	0	0

Toelichting

Algemeen

De totale uitgaven en ontvangsten zijn opgebouwd uit drie onderdelen: (1) rentelasten en rentebaten, (2) mutaties in leningen en aflossingen en (3) mutaties in rekening-courant en deposito's. Onder de rentelasten vallen de rentebetalingen aan baten-lastendiensten, RWT's en sociale fondsen over de bij het Rijk aangehouden rekening-couranttegoeden en deposito's. De rentebaten bestaan uit renteontvangsten over aan baten-lastendiensten en RWT's verstrekte leningen en de renteontvangsten over negatieve rekening-couranttegoeden. Mutaties in leningen, aflossingen, rekening-courant en deposito's bepalen de mutaties in de schuldverhouding van het Rijk met baten-lastendiensten, RWT's en sociale fondsen in het kader van geïntegreerd middelenbeheer.

Uitgaven

Geen mutaties

Ontvangsten

Rentebaten (+ € 10 mln.)

De hogere rentebaten zijn met name toe te schrijven aan de hogere stand van de uitstaande leningen bij de agentschappen.

Mutaties in rekening-courant en deposito's (- € 323 mln.)

Het betreft de bijstelling van de raming van de rekening-courantstanden sociale fondsen. De ontvangsten worden € 323 mln. lager geraamd. Dit betekent dat de roodstand op de rekening courant van de sociale fondsen minder terugloopt dan in de vorige raming.